

Теория на конспирацията

Иван Драгоев, 64015, Политическа Социология - магистри 2014

Конспиративните теории не подминаха юнския протест през 2013. Сравнително бързата реакция и отдръпването на Д. Пеевски от поста шеф на ДАНС и по същество премахване причината за протеста, бе използвано от про-правителствени активисти в подкрепа на тезата, че нещо друго стои зад протеста. Та нали сега Пеевски го няма, значи няма и проблем. Но пък протестът продължава, което значи, че други мрачни сили дърпат конците. В своята статия за в-к “Дневник” от 19 юли 2013, Д. Смилов дава обяснение за използваната тактика за овладяване енергията на протестите чрез създаване на разделителна линия, на втора, както казва той, България, която се противопоставя на първата, т.е. тази на протеста. “Политиката е въпрос на разделение. Разделението е въпрос на възприятие”, пише авторът и се спира на използваните техники и похвати за създаване на достатъчно голям субект, който, подкрепен медийно, създава усещане за по-голяма представителност и който, по презумпция, е про-правителствен. Смилов описва подробно техниките: организационни, медийни, социални, идеологически и парламентарни, които в крайна сметка водят до появата на феномен като контра-протест.

Една от линиите на противопоставяне е интелегентните, красивите и образованите от столицата срещу бедните, недообразованите, трудещите се от провинцията. Тази линия е особено употребявана от левите. Най-напред за нея тон задават левите политици като Михаил Миков и Мая Манолова, които с охота разказват пред камерите и микрофоните за дланите на своите поддръжници, които са ръкостискали - “ръце на отрудени хора, които цял ден са държали мотиката”. Противопоставянето е ясно: онези с мотиката срещу онези с клавиатурите. Тази линия е подхваната и от авторите в левия печат - Николай Михайлов, Дърева, Волгин и Проданов. Тезите в техните материали, публикувани основно във в-к “Дума”, всъщност показват и рязката разлика във възприятията на двете аудитории - тази подкрепяща протестиращите и тази, към която левите автори се целят - собственият си електорат. Да, тук наистина се наблюдава такова деление, но то е базирано на тоталните различия в това как възприемат протестите едните и другите и за какво всъщност се отнася протестът. Според авторите, посочени по-горе, става дума най-вече за задоволени хора, които не се интересуват от състоянието на “милионите бедни, безработни, нямащи” (Васил

Иван Драгоев, 64015, Политическа Социология - магистри 2014

Проданов, в-к “Дума”, 28 юни 2013), т.е. такива, които не познават мизерията и нищетата. Това, се противопоставя на действията на правителството, които са насочени именно към “милионите бедни, безработни, нямащи”, като по този начин се прави опит да се делегитимира правото на протестиращите да протестират. Всъщност това е основният аргумент във всички статии от авторите на в-к “Дума”. Към него се добавя и противопоставянето между юнския и февруарския протест с подтекст, че февруарският протест е за цени на тока, а юнският е на онези, които нямат проблем да си плащат тока. “Пропагандата твърди, че има ключово разделение между юнските и февруарските протести, които сегашният /бел.а. юнският/ протест презирал”, пише Антоанета Цонева в “Пропагандните тези срещу протеста”, Offnews.bg, 18 август 2013.

В противовес на горното е целта на протеста според самите протестиращи: отричане на задкулисният модел на вземане на решения, ясно следване на правила. Т.е. мотивацията на протестиращите се развива в съвсем друга плоскост от тази на В. Проданов. Например, Евгений Дайнов в материала си за OFFNews.bg от 27 юли 2013, акцентира именно на тази разлика. По същество това е разлика в световите и в начина на възприемане на света. Там той описва защо човека от “село”, като тук под село се визира начинът на мислене, не местоживеенето, лесно възприема обяснението, че всичко случващо се в София е платено и че нищо не става “без да играй парата”. Според Дайнов липсата на образование, некачественото такова, както и невъзможността да се възприеме цялостната картина на реалността кара хората да оперират в един съвсем мъничък свой свят, при който измислянето на обяснение замества и компенсира невъзможността да се реши интелектуалната задача да се свържат точките в цялостна концепция и обяснение.

До тук ясно се вижда как протестът, погледнат отляво и отдясно, всъщност показва колко е голяма разликата между София и останалата част от страната.

Втората разделителна линия е ляво-дясно, правителството на Орешарски срещу ГЕРБ и парчетата вдясно, които всячески се стремят да се завърнат в политиката - ГЕРБ или да влязат в нея - бъдещите Реформатори.

Говорителите на протеста правят опит да наложат тезата “няма ляво, няма дясно, всички срещу мафията” /особено силно застъпвана от РБ, който се стреми да създаде новата си идентичност през тази теза/, с което търсят обединение около базисни общочовешки ценности, независимо от политически идеологии и политическа окраска. Срещат обаче контратезата “нашата мафия/нашите олигарси” срещу “вашата мафия/вашите олигарси”. “...всички заможни и особено тези с вестници да се брандират олигарси. Едни ще са с правителството, други ще са против- важното е, че борбата ще се е свела до нивото “олигарх срещу олигарх”, твърди Даниел Смилов в “Наръчник на строителя на втората България”
Иван Драгоев, 64015, Политическа Социология - магистри 2014

”Дневник, 19 юли, 2013/. По този начин се цели удар срещу моралната претенция на протеста и излизане от неудобната за левицата парадигма:

управление=БСП+ДПС=лошо-опозиция=ГЕРБ/РБ=добро.

В статиите си във в-к “Дума” Васил Проданов - 28 юни 2013 и Велислава Дърева - 17 юли 2013 се позовават именно на недоволството на десните, ГЕРБ, СДС и ДСБ основно, като Дърева отива дори още по-далеч като въвлича и ЕНП като страна.

Там, а и в други статии, идеологическият момент е ясно уловим, като се употребява терминология, позната от близкото минало - див капитализъм, неолиберализъм, разруха вследствие на десните политики, съпоставка с изграденото до 89-та и рязката съсипия след това. Тази идеологическа по същество аргументация против протеста се свързва пряко и със западните влияния върху процесите у нас. “А най-доброто доказателство за десния характер на тези марширумания”, коментира Петър Волгин- “е, че никой от организаторите им така и не постави дори и най-минималистично социално искане. Никой не споменава за необходимостта от достойно заплащане на труда, от по-високи заплати и пенсии.” /”Голямата протестърска измама”, Деконструкция, 7 септември, 2013/

Най-яркият аспект на разделителната линия на протеста ляво-дясно обаче остава извън идеологията и се случва на полето на морала. Двата края на политическия спектър се обвиняват един друг в неморалност. Лявото /правителството на Орешарски/ е задкулисие и мафия, а дясното /протестът/ е с претенция за безупречност и “чисти ръце”, което го прави уязвим и критикуван, както от чужди, така и от свои. Д-р Николай Михайлов например се занимава детайлно с този феномен. “Ако на това гражданство сега моралните рецепти са така свежи, така раними, че откликват на всеки скандал, да бяха откликнали на скандала “Борисов”. Да бяха се изсипали на този площад, когато не Пеевски трябваше да отиде в ДАНС, а когато Борисов отиде в МВР... Българската десница има първородния грях на непогрешима... Дясното се носи като емблема на праведност, като нещо дължимо, като нещо, което съобщава разум, престиж на добродетел, морален статус, гражданска красота” /”Какво става?”, в. Дума, 2 юли 2013/

Трета линия на разделяне е линията на кукловодите: Сорос, фондации, тинк-танкове и типинг пойнтове, Прокопиев и кръга “Капитал”. Това, оказва се, е може би най-често използваното обяснение за протестите при което се онагледява по какъв именно начин протестът е платен. Тодор Коруев в статията си “Соросоиди” от 21 август 2013 във в-к “Дума” привежда като доказателство субсидии, които са получили активни лица от протеста, без да се дават ясни обяснения за какво са били тези грантове нито кога се е случило това. На практика цялата лява преса е впрегната в генерирането на подобни послания, *Иван Драгоев, 64015, Политическа Социология - магистри 2014*

като удобно се пропуска каквато и да фактология, от която ясно да се направи връзка между организацията донор, проектите, по които са дадени грантовете, годините, в които това е ставало, лицата, работили по съответните проекти, лицата на протеста и тяхната връзка с донорските организации и протестът като цяло в смисъла на платено и организирано мероприятие.

На свой ред Владимир Левчев обяснява много нагледно това като техника за манипулиране в текста си “Как се манипулира общественото мнение” /Дневник, 21 юли, 2013/:"Конспиративната теория за Сорос, който стоял зад неправителствените организации и дърпал конците на протестиращите срещу правителството произхожда директно от режимите на Лукашенко и Путин. И там Сорос и вражеските НПО били организирали протестите срещу автократията и олигархията. Ако протестираш, си чужестранен агент”

Дайнов във “Всеприиждащата конспирация” - OFFNews.bg, 27 юли 2013, говори и за начина, по който тази дирижирана протестна активност всъщност бива употребена като извинение за провалите в управлението: всички наши усилия биват подкопани от кукловодите на протеста. Това е като допълнителен аргумент към предходните разделителни линии - сити - гладни, столица-провинция.

Текстът е написан в рамките на проект „Гражданска практика за студенти и учители: Протестите след 2011 г.“, финансиран по програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. (www.ngogrants.bg).

Този текст е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация за хуманитарни и социални изследвания - София и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.